

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Pongrácz Tibor ügyvéd I. rendű és II. rendű felpereseknek, a Németh és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű, a 4. számú Ügyvédi Iroda által képviselt II. rendű alperesek ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Pest Megyei Bíróság 2003 március 14. napján meghozott, 7.G.40.041/2001/41. számú ítélete ellen, az I. és II. rendű alperesek részéről 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését a per főtárgya tekintetében azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az alpereseket terhelő kamat mértéke 2000 december 6. napjától 2000 december 31. napjáig évi 12 %, 2001 január 1. napjától 2004 december 31. napjáig évi 11%, 2005 január 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatot 7 %-kal meghaladó mérték, de legfeljebb évi 12 %. A perköltségre vonatkozó rendelkezést részben megváltoztatja, és az I. rendű alperes perköltségét 360.000 (háromszázhatvanezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az I. rendű alperesnek 15 nap alatt 120.000 (százhuszezer) forint másodfokú részperköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes megbízási szerződést kötött a II. rendű felperessel, amelyben fogyasztói csoportok szervezésében való közreműködéssel bízta meg jutalék

ellenében. A II. rendű felperes 2000 július 1-én üzletkötői megállapodást kötött mind az I., mind a II. rendű alperessel, ugyancsak az I. rendű felperes által működtetett fogyasztói csoportok szervezésében való közreműködésre. Az alperesek vállalták, hogy a megbízó érdekeit folyamatosan figyelemmel kísérik, annak érdekeivel ellentétes tevékenységet nem fejtenek és nem ajánlanak, nem értékesítenek más szolgáltatást, az üzletkötői megállapodás megszűnését követő egy éven belül. Kötelezték magukat arra is, hogy nem folytatnak olyan tevékenységet, amely összeférhetetlen a megállapodásban vállalt tevékenységükkel. Emellett vállalták havonta legalább 8.750.000 Ft értékű szerződés megkötését, és tudomásul vették, hogy ennek elmaradása a szerződés azonnali hatályú felmondásához vezethet. Az alperesek ezt követően ugyancsak fogyasztói csoportokban való részvétel szervezésére vonatkozó szerződést kötöttek az ... Kft-vel, amiről tudomást szerezve a II. rendű alperes 2000 december 5-én azonnali hatállyal felmondta a szerződésüket.

A felperesek keresetükben az I. rendű felperes javára elmaradt haszonként 13.003.590 Ft, általános kártérítésként további 1.000.000 Ft, míg a II. rendű felperes részére elmaradt haszonként 1.123.028 Ft és kamatai egyetemleges megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket. Előadták, hogy az alperesek jogellenes magatartása következtében az I. rendű felperesnek díjbevétele és kezelési költség kiesés címén, míg a II. rendű felperesnek elmaradt jutalékbevétele, és reklámköltség támogatás címén kára keletkezett, míg az I. rendű felperes további kára abból adódott, hogy az alperesek magatartásukkal folyamatosan rombolták piaci pozícióját és tekintélyét. Ez utóbbiak miatt 1.000.000 Ft általános kártérítésre tartott igényt.

Az I. rendű alperes az I. rendű felperes keresete tekintetében elsődlegesen a per megszüntetését kérte, mivel álláspontja szerint közöttük nincs szerződéses jogviszony, amelynél fogva az I. rendű felperes nem rendelkezik aktív perbeli legitimációval. Másodlagosan a kereset elutasítását kérte, mivel vitatta, hogy magatartásuk és a felperesek kára között okozati összefüggés állna fenn. Vitássá tette a felperesek által megjelölt kár mértékét is. A II. rendű alperes azért kérte a kereset elutasítását, mert vitatta a szerződésszegést, továbbá feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással támadta a II. rendű felperessel létrejött szerződését. Mindezek mellett az alperesek a felperesek szerződésszegésére is hivatkoztak.

Az elsőfokú bíróság ítéletével arra kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű felperesnek 1.000.000 Ft-ot és ennek kamatát, az ezt meghaladó keresetet elutasította, továbbá egyetemlegesen kötelezte a felpereseket 600.000 Ft részperköltség megfizetésére. A keresetnek részben helyt adó ítéletét a következőkkel indokolta: A feltűnő értékaránytalanság tekintetében a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a II. rendű alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség. Az általa és az I. rendű felperes által kimutatott jövedelem ellentétben áll, annak feloldása a II. rendű alperes kötelezettsége volt, amelynek nem tett eleget, így a bíróság előadását nem tudta valóznak elfogadni. Az alperesek által hivatkozott felperesi

szerződésszegés bizonyításának kötelezettsége ugyancsak őrájuk hárult, amelynek nem tudtak eleget tenni, továbbá az esetleges szerződésszegés következményeit sem tudták igazolni. Mindezekre bizonyítási indítványt sem tettek. Az alperesek megszállták a szerződést azzal, hogy a felperesi szolgáltatás helyett más szolgáltatást ajánlottak fel. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy ez a szerződésszegés okozati összefüggésben áll érvényesített kárukkal. E kötelezettségüknek a felperesek nem tettek eleget. Az ...Kft. részére kötött szerződések önmagukban nem igazolják, hogy a felperesekkel ugyanilyen értékű szerződést kötöttek volna az ügyfelek. A szerződés jellegéből fakadó jövőbeni bizonytalanság miatt ugyancsak nem igazolt, hogy a szerződések fenn is maradtak volna, és azokból a felperesek milyen hasznot remélhettek volna. Az általuk csatolt számítások tökéletes szerződési fegyelem feltételezésén, az emberi tényezők mellőzésén, és a jogszabályi keretek változásának figyelmen kívül hagyásán alapulnak. Ugyanakkor az alperesek a szerződésszegő magatartásukkal az I. rendű felperes üzleti céljaival ellentétes magatartást tanúsítottak, e magatartásuk alkalmas volt arra, hogy az I. rendű felperesbe vetett bizalmat megingassa, jó hírnevét csorbítsa. Mindezekre figyelemmel a Ptk. 355. § (1) bekezdése, 359. § (1) bekezdése és 318. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az általános kártérítés megfizetésére.

Az ítélet ellen a felperesek és az I. rendű alperes terjesztettek elő fellebbezést, egyaránt annak részbeni megváltoztatása iránt.

A felperesek fellebbezésükben keresetük teljesítését kérték, továbbá másodlagosan külön támadták a perköltségre vonatkozó rendelkezést is. Azért támadták az elsőfokú bíróság döntését, mert káruk bekövetkezését nem találta bizonyítottnak, számításaikat feltételezésre alapozottnak minősítette. Kiemelték, hogy mind az I. és mind a II. rendű felperes elmaradt vagyoni előnyét az alperesek által 2000 évben kötött szerződések adataira alapozták. Sérelmezték, hogy az elmaradt vagyoni előny mértékére felajánlott szakértői bizonyítást az elsőfokú bíróság mellőzte. Kiemelték, hogy mivel vagyoni előnyük elmaradt, logikailag is képtelenség annak mértékét bizonyítani, ezért nem volt helye terhükre értékelni ennek sikertelenségét. Hangsúlyozták, hogy a szerződésszerű teljesítés esetén megköthető szerződések értékére következtetés vonható le az alperesek által az ... Kft. javára kötött szerződésekből. Emellett álláspontjuk szerint az alpereseknek kellett volna bizonyítaniuk azt, hogy az elsőfokú bíróság által említett tényezők következtében kevesebb lenne az üzleti számításaik alapján bizonyított kár. A perköltségre vonatkozó rendelkezést azért sérelmezték, mert az elsőfokú bíróság nagyobb arányú (jogalap és nem vagyoni kárigény) pernyertességük ellenére őket kötelezte perköltség megfizetésre, amely a lerótt kereseti illetékekkel együtt meghaladja az I. rendű felperes javára megítélt marasztalási összeget.

Az I. rendű alperes a kereset vele szembeni teljes elutasítását kérte. Azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a pontos jogalap megjelölése nélkül előterjesztett 1.000.000 Ft-os általános kártérítési igényt megalapozottnak találta, amit arra alapított, hogy az alperesek szerződésszegő magatartása rombolta az I. rendű felperes piaci pozícióit, tekintélyét, jó hírnevét csorbította. Az elsőfokú bíróság

bizonyítást sem folytatott le a hírnévrontás körében, és szerződéses kötelem hiányában a szerződésszegéssel elkövetett jogsértést állapította meg. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű felperes szerződéses jogviszony hiányában nem terjeszthet elő az alperesekkel szemben kártérítési igényt szerződésszegés alapján, ebben a tekintetben keresetösségi joga nincs. Mivel az I. rendű felperessel szemben az alpereseket semmilyen szerződéses kötelezettség nem terhelte, az általuk elkövetett magatartás az I. rendű felperessel szemben önmagában nem jogellenes. Az I. rendű felperes a Ptk. 233. §-a alapján sem vált közvetlenül jogosulttá az alperesekkel szemben szolgáltatás követelésére, annak ellenére sem, hogy a II. rendű felperessel kötött szerződésben név szerint meg van jelölve. Előadta, hogy az I. rendű alperes az ... Kft.-vel nem kötött szerződést, így a terhére rótt jogellenes magatartást nem is követte el, mert az .. Kft. nevében szerződést nem kötött. Ezért az I. és II. rendű alperesek magatartása súlya között is lényeges eltérés van. Erre figyelemmel sérelmezte az egyetemleges marasztalást. Az általános kártérítés mértékét is eltúlzottnak minősítette, mivel álláspontja szerint alig több mint egy hónap alatt ilyen mértékű kár nem érhetette az I. rendű felperest elmaradt haszon címén.

A felperes és az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezése által érintett körben a első fokú ítélet helybenhagyására irányult, míg a II. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Pp. 228. § (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az első fokú ítélet II. rendű alperest marasztaló rendelkezése, mivel az alperesek nem minősülnek a Pp. 51. § a) pontja szerinti pertársnak, ezáltal az I. rendű alperes fellebbezése a Pp. 52. § (1) bekezdése alapján a II. rendű alperesre nem hatott ki.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és érdemi döntése is helytálló, azonban annak indokaival az ítélet tábla nem értett egyet.

A felperesek között, elnevezésétől eltérően, nem alvállalkozói megállapodás, hanem a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási szerződés jött létre, amely alapján a II. rendű felperes az I. rendű felperes által működtetett fogyasztói csoportok szervezésében működött közre. A II. rendű felperes a megbízási teljesítéséhez a Ptk. 475. § (1) bekezdése alapján további közreműködőként vette igénybe az alpereseket a 2000 július 1-én megkötött szerződéssel. A II. rendű felperes és az alperesek között létrejött szerződés az I. rendű alperes érdekében álló feladat ellátását, a fogyasztói csoportok szervezését szolgálta. Így az alperesek a II. rendű felperessel kötött szerződés alapján tevékenységüket az I. rendű felperes érdekében voltak kötelesek kifejtetni, annak ellenére, hogy közöttük nem jött létre közvetlen szerződéses kapcsolat. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperesek megszegték a II. rendű felperessel megkötött szerződésnek azt a kikötését, mely szerint az I. rendű felperes tevékenysége iránt érdeklődő ügyfeleknek másnemű szolgáltatást nem ajánl és nem értékesít, az üzletkötői megállapodás megszűnésétől számított egy éven belül. Alappal mutatott rá fellebbezésében az I. rendű alperes, hogy szerződéses kapcsolat hiányában az I.

rendű felperessel szemben a Ptk. 318. §-a szerinti szerződésszegéssel összefüggő kárfelelősség nem terheli. Ugyanakkor terheli a szerződésen kívül okozott károkért való kártérítési felelősség. E felelősségét az I. rendű felperessel szemben az alapozza meg, hogy a II. rendű felperessel megkötött szerződés említett előírásának megsértésével pertársával közösen megghiúsította annak az I. rendű felperes érdekében álló célnak a maradéktalan elérését, amely érdekében a szerződést kötötték. Az I. rendű felperes üzleti tevékenységéhez hasonló tevékenységet folytató másik gazdasági társaság részére üzletszerzői tevékenység folytatásával az adott földrajzi területen beszűkítették az I. rendű felperes piaci lehetőségeit, amivel hátráltatták gazdasági céljai megvalósítását. Mindezt annak ellenére tették, hogy az üzletkötői szerződésben ennek ellenkezőjére, az I. rendű felperes gazdasági tevékenységének elősegítésére vállaltak kötelezettséget, és emellett kifejezetten kötelezték is magukat arra, hogy más hasonló termék értékesítésével nem foglalkoznak. Ezáltal az alperesek jogellenes magatartást tanúsítottak. Alaptalanul hivatkozott arra az I. rendű alperes, hogy ő maga a terhére rótt szerződést az ... Kft-vel nem kötötte meg szerződő félként. Maga ismerte el ugyanis a 18. sorszámú előkészítő iratában, miszerint értékesítési munkatársként maga is aláírta ezt a szerződést. Emellett ugyanebben az előkészítő iratában a szerződésszegés tényét sem tette vitássá. Az alperesek az I. rendű felperes kárát közösen okozták, ezért vele szemben a Ptk. 244. § (1) bekezdése értelmében egyetemleges kártérítési felelősséggel tartoznak. Vele szemben nem, csupán kettejük egymás közötti jogviszonyában van ügydöntő jelentősége annak a körülménynek, hogy melyikük követett el súlyosabban felróható magatartást.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a rendelkezésre álló peradatok alapján aggálytalanul megállapítható, hogy az I. rendű felperest kár érte azért, hogy az adott földrajzi területen az ő termékével szemben a piaci konkurens termék teret nyert, ezáltal piaci részesedése nyilvánvalóan csökkent. Ennek következtében az általa tagsági díj és kezelési költség címén elérhető árbevétel, és ezáltal a megszerezhető nyereség is nyilvánvalóan csökkent. Mindezeknek pontos mértéke azonban kétséget kizáróan nem állapítható meg. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az a számítási mód, amelyre a felperesek igényüket alapozták, feltételezéseken alapul. Maguk a felperesek ismerik el fellebbezésükben, hogy az elmaradt vagyoni előny bizonyítása - éppen annak elmaradása miatt - fogalmilag lehetetlen. Nem állnak rendelkezésre ugyanis olyan egzakt adatok, amelyek alapján meg lehetne állapítani, hogy az alperesek jogellenes magatartása hiányában hány szerződés jött volna létre, és az új tagok milyen szerződési értékkel kívántak volna a fogyasztói csoportokba lépni. Ugyancsak nem tudható előre, hogy ezek az esetleges új tagok a fogyasztói csoportok fennállásának éveit alatt, mindvégig szerződésszerűen teljesítették volna-e a tagsági díj és kezelési költség befizetési kötelezettségüket. Ilyen objektív adatok hiányában szakértői bizonyításra sem volt lehetőség, mivel az is csupán feltételezésen alapult volna. Tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kár mértékének bizonyíthatatlansága önmagában alapot ad a kártérítési igény elutasítására.

Nem értett egyet a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával sem, mely szerint az I. rendű felperesbe vetett bizalom megingatására a felperes jó hírnevének csorbítására alkalmas az alperesek magatartása. Az alperes fent kifejtett jogellenes magatartása alkalmas az I. rendű felperes adott térségben elért piaci részesedésének hátrányos befolyásolására, üzleti jó hírnevének, az I. rendű felperesbe vetett bizalomnak az aláásására azonban nem. A perben rendelkezésre álló adatok alapján olyan többlettényállást nem lehetett megállapítani, amely alapján az I. rendű felperessel szembeni bizalom megingatása jó hírnevének csorbítása az alperesek terhére róható volna. Ugyanakkor az I. rendű felperes piaci részesedésének hátrányos alakulása a vagyoni hátrányok mellett nem vagyoni természetű hátrányokkal is járt. Ezek mértéke ugyancsak nem számítható ki pontosan. Ezért a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által meghatározott kártérítést az alperesek a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján általános kártérítésként kötelesek megfizetni, az I. rendű felperest ért vagyoni és nem vagyoni károk kiegyenlítésére.

Az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a II. rendű felperes kártérítési igényét, mivel nem bizonyította kára bekövetkezését.

A felperesek tévesen hivatkoztak arra, hogy nagyobb arányban lettek pernyertesek, mivel a jogalap, és a nem vagyoni kártérítés tekintetében is pernyertesek lettek. A pernyertesség-pervesztesség arányát a keresettel érvényesített igényből megítélt, illetve elutasított rész arányában lehet meghatározni. A perköltség megállapításánál nincs ügydöntő jelentősége, hogy a kereset a jogalap tekintetében alapos volt-e, illetve hány jogcímen előterjesztett igényt talált a bíróság megalapozottnak. A perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a pervesztesség-pernyertesség aránya, valamint a felek által előlegezett költségek nagysága alapján rendelkezik a bíróság. Az ítéltábla álláspontja szerint a felperesek által előlegezett és az alperesek által pervesztességük arányában megtérítendő kereseti illetékre is figyelemmel a felek pernyertességével-pervesztességével arányban 300.000 Ft ügyvédi munkadíj áll, amelyet általános forgalmi adó is terhel.

Észlelte a Fővárosi Ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a kamatlábat nem határozta meg, de azt a szempontot sem, amely alapján a késedelmi kamat meghatározható lenne. Emellett az első fokú ítélet meghozatalától eltelt több mint 5 és fél év alatt jogszabályváltozás is érintette a kamatra vonatkozó rendelkezést. Ezért az ítéltábla a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezést a többször módosított Ptk. 301. §-a, valamint a 301/A. §-a alapján pontosította. Ennek során azonban figyelemmel arra, hogy a felperesek évi 12 % mértékű kamatot igényeltek, a Pp. 215. §-a alapján ezen nem terjeszkedhetett túl. Ezért a kereseti kérelemhez kötöttség kötelezettsége alapján a késedelmi kamatról úgy rendelkezett, hogy az alperesek a törvényes mértékű kamatot legfeljebb évi 12 %-os mértékig kötelesek megfizetni.

A felperesek fellebbezése csupán a perköltség vonatkozásában vezetett sikerre, míg az I. rendű alperes fellebbezése sikertelen volt, ezáltal a felperesek nagyobb

részben lettek pervesztesek. Ezért a Pp. 239. §-a alapján a fellebbezési eljárásban is irányadó 81. § (1) bekezdése alapján költségeiket maguk viselik, továbbá kötelesek megtéríteni az I. rendű alperes másodfokú perköltségét, amely a jogi képviselő munkadíját is magába foglalja.

Budapest, 2008 november 26.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr.
Szücs József s. k. bíró
A kiadmány hitelül: tisztviselő